

Apteeri. 415/30.12.2013

Museovirasto

Mikkeli Tuukkala (491010007)

keskiaikaisen kalmistoalueen tarkastus

Päivi Kankkunen

1.8.2012

Mikkeli Tuukkala (491010007)

-keskiaikainen kalmisto

- ETRS-TM35FIN 6834633/514184, z=92-100 m mpy

- tila 491-420-5-3 KOKKOMÄKI, maanomistaja on Suomen valtio

Tuukkalan keskiaikainen kalmisto

Tuukkala on Savon suurin ja rikkain rautakautinen kalmisto. Sen vanhimpien hautausten on arveltu ajoittuvan 1000-luvulle ja nuorimpien 1200-luvun lopulle. Uusimpien radiohiiliajoitusten mukaan kalmisto ajoittuisi 1200-luvun lopulta 1400-luvun alkuun. Kalmistoalue on nykyisin tasaista, avointa kenttää. Paikalle on pystytetty muistokivi ja vuonna 1998 Museoviraston opastaulu.

Tuukkalan kalmiston ensimmäiset haudat löydettiin vuonna 1886 armeijan harjoituskenttää tasoitettaessa, jolloin tuntematon määrä hautoja ehti tuhoutua. Samana vuonna kalmistosta tutkittiin 32 hautaa, joista kuusi oli polttohautoja. Myöhemmin kesällä tasoitustöitä jatkettaessa löytyi vielä 9 ruumishautaa ja yksi polttohauta. Lisää hautoja löytyi vuosina 1933 ja 1934, mutta tällöin löytyneiden hautojen tarkkaa määrää ei tunneta. Vielä vuonna 1938 muistomerkin perustuksia kaivettaessa Tuukkalasta löydettiin kaksi ruumishautaa. Vuoden 2009 tutkimuksissa jo täysin tuhoutuneeksi oletetusta kohdasta löytyi kuusi esineellistä ruumishautaa sekä yksi esineetön ruumishauta, johon oli tehty kaksi

polttohautausta. Esineellisistä haudoista yksi oli melko vaatimattomasti varustettu naisen hauta, muut miespuolisten vainajien hautoja. Rikkain vuonna 2009 löydetyistä haudoista kuului noin nelivuotiaalle lapsivainajalle. Kalmistossa on vielä tutkimattomia hautoja.

Osa vainajista on haudattu rikkaasti koristelluissa puvuissa ja hautaan on laitettu mukaan kallisarvoisia koruja. Kalmiston löytöaineiston perusteella luonnosteltiin jo vuonna 1889 Tuukkalan muinaispuku, josta 1930-luvulla laadittiin pukurekonstruktio. Vuonna 1994 valmistui Mikkelin seudun muinaispuku. Mikkelin seudun puku on kaikista muinaispuvuistamme värikkäin.

Tuukkalan kalmisto on niin muinaisjäänneksenä kuin tutkimuksen kohteena yksi Suomen merkittävimpiä, Savon merkittävin. Muinaisjäänneksen sisältämää tietoa keskiaikaisesta ja osin jo rautakautisesta yhteiskunnasta sekä esim. kaupankäynnistä ja vaikutteiden leviämisestä, ei saada millään muulla keinoilla kuin arkeologisilla kaivauksilla tutkimuksen piiriin. Ilman arkeologin tekemää dokumentointia suuri määrä tietoa ja kulttuuriperintöä havaintojen ja esineistön muodossa katoaa ikiajoiksi.

Koska alueella on vielä tutkimattomia hautoja ja näin ollen niihin tai muuhun mahdolliseen esihistorialliseen toimintaan liittyvää esineistöä, on todennäköistä, että nyt kaivellut kuopat liittyvät metallinilmaisimella havaitun signaalin tutkimiseen.

Tarkastuksen aihe

Museovirasto teki Tuukkalan kalmistoalueelle, kiinteä muinaisjäänne 491010007) 1.8.2012 tarkastuskäynnin, jonka tarkoituksena oli selvittää muinaisjäännekselle kaiveluilla aiheutunut vahinko.

Opiskelija Ilari Aalto (044-2626020) ilmoitti Museovirastoon maanantaina 30.7.2012 puhelinoitolla tutkija Esa Mikkoselle perjantaina 27.7.2012 havaitsemistaan kaiveluista Tuukkalan kalmistoalueella. Todennäköisesti metallinpaljastimella havaittujen kaikujen kohdalle oli kaivettu noin kymmenen kuoppaa, näistä pääosa metsänreunassa.

Havainnot 1.8.2012

Tuukkalan kalmistoalueella havaittiin 11 lapiolla tehtyä kuoppaa ja kaiveluja. Oheiseen karttaliitteeseen on merkitty tähdellä viisi gps-pistettä, joihin havaitut kaivellut keskittyvät. Näistä 8 sijoittui kalmistoalueen itäosaan, siellä kulkevan metsätieuran itäreunaan. Nämä kuopat olivat kooltaan pienestä lapion pistosta halkaisijaltaan 35 cm:een ja 30 cm syvään. Kaikki kuopat olivat peittämättömiä, kaivetut hiekat olivat kuoppien vieressä.

Kolme kaivettua kuoppaa oli keskemällä kalmistokenttää, noin 20 m:n päässä koilliseen paikalla olevasta muistomerkistä. Nämä olivat matalia, 5-10 cm syviä, halkaisijaltaan 10-15 cm. Yksi kuopista vaikutti siltä, että se saattoi olla peitetty.

Kuoppien koko ja muoto viittaavat siihen, että ne on tehty metallinilmaisimen antaman kaiun perusteella.

Koko kalmistoalue tarkastettiin, mutta muualla kaivelun jälkiä ei todettu.

Kuopissa tai niiden viereisissä hiekkakasoissa ei havaittu irtaimia muinaisesineitä.

Helsingissä

15.11.2012

Päivi Kankkunen

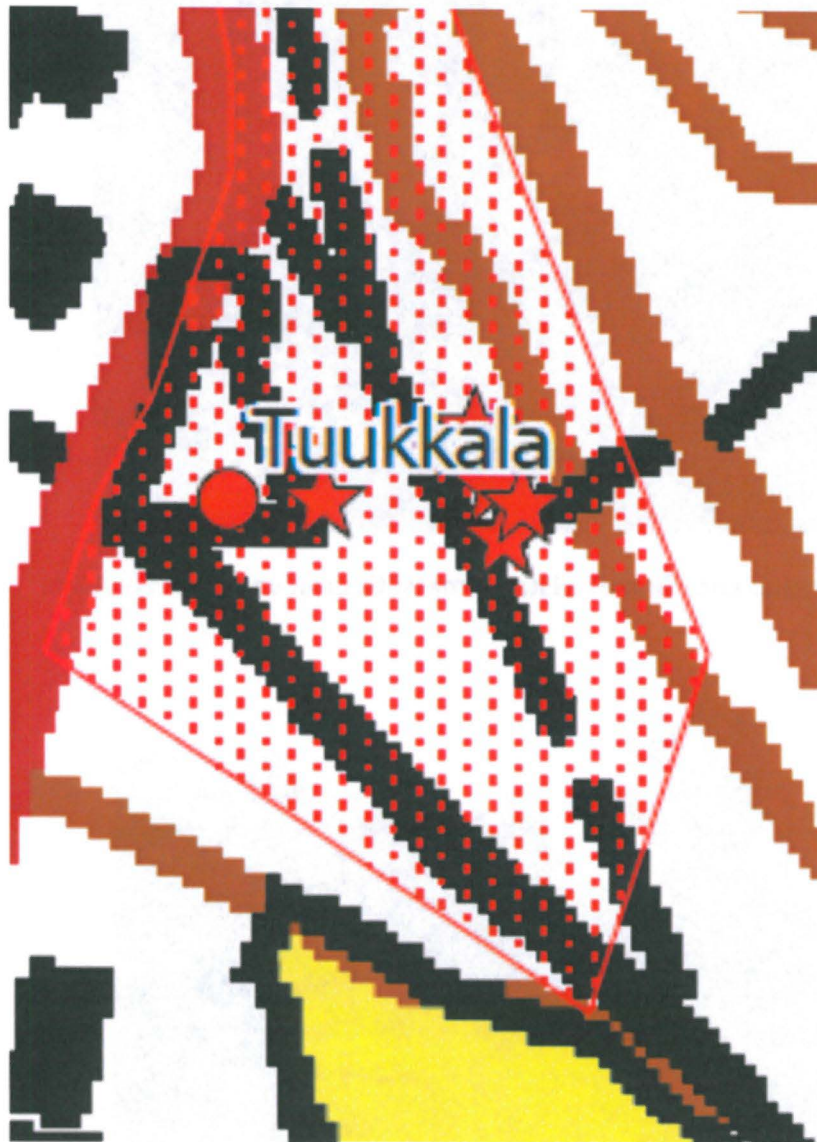

intendentti, Kulttuuriympäristön suojelu, Itä- ja Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut yksikkö

KARTTALIITE

Mikkeli Tuukkala (491010007)

punaisten tähtien kohdalla kaiveluita

Intendentti Kaarlo Katiskoski ottaa koordinaattipistettä metsätieuran varteen kaivetulle kuopalle. Kuva idästä.

Tuukkalan kalmistokenttää. Intendentti Katiskoski seisoo kolmen kentän keskivaileilla olevan kuopan luona, kuvattu kaakosta.

Metsätieuran varralla olevia kaivelukuoppia, kuvattu metsätieuralta, luoteesta

Edellisen kuvan alimmat kuopat kuvattuna lähempää

Taustalla Tuukkalan muistomerkki, edessä kaivelun jälkiä, kuvattu idästä

Keskellä kalmistokenttää oleva kaivelujälki, kuvattu lännestä